

زمینه های گفتمان اعتدال

در جمهوری اسلامی ایران

دکتر نسیم قنبرک

چاپ

نشر گلچین ادب

سرشناسه: فصلی، نسبی، ۱۳۵۶-

عنوان و نام پدید آورنده: زمینه های گفتمان اعتدال در جمهوری اسلامی ایران / نسیم قنبری

مشخصات نشر: کرمانشاه: ۱۳۹۸، ۱

۱۱۶ص.

ISBN: 978-90-0-89-000-0

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: گفتمان - - ایران - - جنبه های سیاسی

موضوع: Discourse analysis- - Political- - Iran

موضوع: ایران - سیاست و حکومت - ۱۳۵۸ -

Iran- - politics and government- - موضوع: ۱۹۷۹

موضوع: ایران - تاریخ - جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸ -

- Iran- - History- - Islamic Republic- ۱۹۷۹ موضوع:

955 / 0.84

DSR ۱۵۷۰ / ۱۳۹۸ ز ۸۶ ق

ΔΕΥ. 222

کتاب شناسی ملی

نشر گلچین ادب

adabgolch@gmail.com

golchin.darab@yahoo.com

T:00189280225

زمینه های گفتمان اعتدال در جمهوری اسلامی ایران

دکتر نسیم قبری

صفحه آرایی و طرح جلد:	آراب گلچین
نشر:	گلچین ادب
شمارگان:	۱۰۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول
قیمت:	۳۰۰۰ تومان

978 - 600 - 8900 - 22 - 1

فهرست

پیشگفتار/ ۳

مقدمه/ ۷

فصل اول: کلیات و مفاهیم

مفهوم اعتدال و گفتمان

اعتدال/ ۱۵

مفهوم اصول گرایی/ ۱۶

مفهوم اصلاح طلبی/ ۱۸

تبارشناسی/ ۱۸

اعتدال گرایی به مثابه یک

گفتمان/ ۱۸

گفتمان اعتدال/ ۲۲

دال مرکزی گفتمان اعتدال:

تعال و توازن/ ۲۲

توازن و تعادل بین آرمانگرایی و

واقع گرایی/ ۲۲

تعادل و توازن بین اهداف

سیاست خارجی/ ۲۳

تعادل و توازن بین مصالح

اسلامی و منافع ملی/ ۲۴

تعادل و توازن بین اهداف و ابزار

سیاست خارجی/ ۲۴

توازن و تعادل بین عنصر قدرت

ملی/ ۲۴

تعادل و توازن بین اعمال قدرت

و دیپلماسی/ ۲۵

تعادل و توازن بین حق و

تکلیف/ ۲۵

تعادل بین سه اصل عزت،

حکمت و مصلحت/۲۶

توازن و تعادل در ساختار

سیاست خارجی/۲۶

توازن و تعادل در توسعه روابط

خارجی/۲۷

افراط گرایی/۲۸

تعریف افراط گرایی/۲۸

فصل دوم: زمینه‌های فکری

۳. تعادل گرا

نقش نخبه‌های سیاسی در

تحولات اجتماع/۲۷

زمینه‌های فکری گفتار اندیشه در

در ایران/۳۹

عناصر حاضر در صحنه/۴۲

آغاز جنگ و وضعیت نخبگان/۶۰

رفسنجانی/۶۲

زمینه فکری خاتمی و دوران

اصلاحات/۶۵

تأثیر زمینه‌های فکری

اصلاح طلبان در گفتار

اعتدال/۷۱

شرایط دولت در فضای بین المللی

و تأثیر و تأثر آن بر فضای

داخلی/۷۸

نحوه و چگونگی تعامل با

اصلاح طلبان/۷۹

فصل سوم: زمینه‌های سیاسی

اجتماعی پدید آمدن گفتار

اعتدال

روند سیاسی اجتماعی گفتار

اعتدال در ریاست جمهوری

هاشمی رفسنجانی/۸۴

دوران ریاست جمهوری خاتمی

(تفریط گرایی در جریان غرب

گرایی به مثابه تفریط در دوره

اصلاحات)/۸۷

افراط گرایی (غرب ستیزی

افراطی) در سیاست داخلی و

خارجی در دولت نهم و دهم/۹۱

اعتدال گرایی دولت یازدهم/۹۷

چالش‌های پیش روی دولت

تعبیر و تبیین در گفتار

اعتدال/۱۰۲

راهکارهایی برای کاهش گفتار

اعتدال و حل چالش‌ها/۱۰۴

پایان سخن/۱۱۰

منابع/۱۱۵

پیشگفتار

برای رشد و توسعه کشور، بهبود وضعیت اقتصادی و رفاهی مردم، تامین حقوق شهروندی و آزادی‌های مدنی، نه‌اندیشه شدن دموکراسی و قانون‌مداری و داشتن کشوری توسعه‌یافته و پیشرفته، اجرای پروژه اصلاحات بهترین و برترین گزینه و ضرورتی است که حساب ناپذیر محسوب می‌شود که آلترناتیو مناسب‌تری برای آن وجود ندارد. تحقیقا از نظر تئوریک و نظریه پردازی در زمینه اصلاحات طرح جامع و مدونی موجود نیست و فقر تئوریک در این خصوص مشهود است لذا ضرورت دارد نخبگان و متفکران معتقد به این اندیشه با تشکیل اتاق فکر نیمه قوی از صاحب نظران و کارشناسان اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، جامعه‌شناسی، روانشناسی و... نقشه راه و نظامنامه این تفکر مرفقی را تهیه نمایند که در آن تعاریف، مبانی، اهداف، استراتژی، تاکتیک‌ها، برنامه‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت، شیوه‌های اجرایی، مرام و

منش، اخلاق و رفتار و شاخصه ها، معیارها، صفات و خصوصیات و مختصات افراد اصلاح طلب مشخص و معین و به صورت شفاف تشریح و تبیین شوند. لذا در این کتاب تلاش خواهد شد تا به بررسی تبارشناسی جریان اصلاح طلب پرداخته تا از این رو مولفه های سیاسی اجتماعی آن ها را در پیشبرد جریان اعتدال روشن سازیم.

در طول سالیان پس از پیروزی انقلاب اسلامی گفتمان اعتدال جمهوری اسلامی علیرغم داشتن اصول ثابت و مشخص بر اساس رهیافت های تشریح به رابطه بین الملل و تاتیک های بکار گرفته از سوی دولت ها دچار تغییرات متعددی شده است. بررسی اجمالی تاریخ گفتمان اعتدال جمهوری اسلامی ایران به خوبی آشکار می سازد که همواره در میان آرمان گرایی و جمع گرایی، در رفت و آمد و نوسان بوده است. این واقعیت بیانگر آن است که پس از یک دوره واقع گرایی، ۱۶ سال در دوره های زندگی و اصلاحات آرمان گرایی ۸ ساله در گفتمان اعتدال ایران در دولت های نهم و دهم ظاهر شد و اکنون زمانه آن روی گفتمان آرمان گرایی و واقع گرایی یعنی واقع بینی فرا رسیده است. البته برهم خوردن توازن و تعادل بین آرمان گرایی و واقع گرایی پدیده ای سودمند در گفتمان اعتدال نیست چون آن را ناکارآمد و نامرغوب می سازد و به هر حال بر هم خوردن توازن به نفع آرمان گرایی در دهه های نهم و دهم تقویت واقع گرایی در گفتمان اعتدال دولت یازدهم را اجتناب ناپذیر می سازد. همان گونه که بر هم خوردن توازن به نفع واقع گرایی محض در دولت های پیشین موجبات تقویت و تشدید آرمان گرایی در دولت نهم و دهم را فراهم ساخت از جمله این تغییرات موضوع گفتمان

در اعتدال در گفتمان اعتدال است که فراز و فرودهای بسیاری را به خود دیده است این مسئله با آن که در دوره سازندگی و اصلاحات مورد پیگیری جدی واقع شد و نتایج مثبتی را هم به دنبال داشت، اما در دوره دولت‌های نهم و دهم با اتخاذ سیاست تهاجمی در گفتمان اعتدال ارائه گردید. اکثر کاندیدها تقریباً در یک نگرش که همان گفتمان اعتدال در روابط خارجی دیگر کشورها و تعامل سازنده با جهان بود اشتراک نظر داشتند. بر مبنای این گفتمان اعتدال تاکید کردند که می‌توان به دکتر روحانی و کتیرلات به عنوان دیپلمات‌های کارگشته اشاره کرد. گفتمان اعتدال یکی از مسائل مهمی است که همواره ذهن سیاستمداران در عده‌ای مختلف راه خود را دنبال داشته است که در صورت توفیق در این سیاست بسیاری از مشکلات موجود قابل حل خواهد بود. و ما درصدد تبیین و بررسی زمینه‌های فکری و سیاسی اجتماعی به وجود آمدن گفتمان اعتدال و مؤلفه‌های مهم آن، در دولت‌های جمهوری اسلامی از جمله دولت یازدهم هستیم و پالایش‌ها و چشم اندازهای آن را مورد توجه قرار خواهیم داد.

گفتمان اعتدال از یک سو در زمینه فکری اعتدال گرایی دولت موقت (مهندس بازرگان)، دولت سازندگی (آقای هاشمی) و دولت اصلاحات (آقای خاتمی)، و از سوی دیگر در زمینه‌های سیاسی و اجتماعی - و بالاخص در اصلاح طلبی رادیکال (در دولت اصلاحات) و سرخوردگی از افراط و تفریط اصولگرایی (در دولت نهم و دهم) ریشه دارد.

در زمینه گفتمان اعتدال و اعتدال گرایی نگارش‌های گوناگونی شده است که از جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود: کتاب گفتمان

اعتدال، گذری به آزاد اندیشه های دکتر حسن روحانی (به کوشش علی بینش) و مقالات «اعتدال در اندیشه اسلامی ایران» فاطمه اسفندیاری (اعتدال) حوا محدثی "رهیافت های گفتمان اعتدال" (ابراهیم حافظیان با همکاری زهرا پیمانی) دور نمایی از مکتب اعتدال (محمد حسین ملک زاده) تبار گفتمان اعتدال (سید صادق حقیقت). آثار فوق در عین حال که اعتدال گرایی را به عنوان یک گفتمان معرفی کردند به زمینه های تکا گیری آن در سال ۹۲ اعم از زمینه های فکری و سیاسی و اجتماعی آن پرداختند. و این کتاب ما بر این اساس به نظر می رسد از این نظر بدیع است.